

Nr 20.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om beredande av tjänste- och familjepension för föreståndare för icke förenade poststationer.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena under nr 92 i första kammaren av herr *Thun* jämte tre av kammarens övriga ledamöter och den andra under nr 165 i andra kammaren av fröken *Olsson* och herr *Birke*, har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag rörande nu gällande understödsverksamhets ersättande med tjänste- och familjepension för föreståndare för icke förenade poststationer».

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen I: 92.

Över förevarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrande från statskontoret, som hört generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen har anfört:

Föreståndare för här ifrågavarande poststationer anställas enligt avtal, vartill formulär här närslutas¹, och åtnjuta arvoden samt vissa andra förmåner enligt bifogade av styrelsen fastställda »Avlöningsbestämmelser för viss avtalsanställd personal vid postverket».¹

Maximiåldern för anställning såsom poststationsföreståndare utgör 35 år och endast i särskilda undantagsfall medges avsteg från denna regel. I allmänhet kvarstå poststationsföreståndarna i sina befattningar så länge de förmå att på tillfredsställande sätt utföra dem åliggande arbetsuppgifter. Den alltmer ökade arbetsbördan vid poststationerna har emellertid medfört en avsevärd sänkning av avgångsåldern, särskilt beträffande föreståndarna för de större poststationerna.

Såsom framgår av den i avlöningsbestämmelserna s. 10—12 intagna löneplanen äro poststationerna indelade i elva klasser. Antalet poststationer i varje särskild klass utgör för närvarande:

klass 20:	261 st.	klass 14:	165 st.
» 19:	362 »	» 13:	147 »
» 18:	420 »	» 12:	181 »
» 17:	348 »	» 11:	51 »
» 16:	275 »	» 10:	16 »
» 15:	232 »		
			Summa 2 458 st.

Det förtjänar framhållas, att de i löneplanen angivna arvodesbeloppen utgöra vederbörande poststationsföreståndare personligen tillkommande er-

¹ Här uteslutna.

sättning för postgöromålens handhavande. Erforderliga biträden vid poststationer tillhörande klasserna 10—12 avlönas av postverket och vid poststationer tillhörande klasserna 13—20 äro kostnaderna för eventuellt erforderlig biträdehjälps inräknade i de expensanslag, som utgå vid dessa poststationer.

Enligt verkställda undersökningar beräknas tjänstgöringstiden för poststationsföreståndare av klasserna 10—12 till 208 timmar per period av 30 dagar. För de övriga poststationerna beräknas arbetstiden — exklusive s. k. tomtid — per söckendag utgöra för:

klass 13	7	tim	klass 17	4 $\frac{3}{4}$	tim
» 14	6 $\frac{1}{4}$	tim	» 18	4	tim
» 15	6	tim	» 19	3 $\frac{1}{2}$	tim
» 16	5 $\frac{1}{2}$	tim	» 20	3	tim

Gällande bestämmelser angående ålderdomsunderstöd åt bl. a. poststationsföreståndare återfinnas i kungl. finansdepartementets ämbetskrivelse till generalpoststyrelsen den 22 december 1943. Under punkt 3 i nämnda ämbetskrivelse föreskrives bl. a., att ålderdomsunderstöd icke i något fall må överstiga de pensionsförmåner, som vid en anställningstid av 30 år eller mera må tillkomma i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) avsedd manlig arbetare. Sistnämnda pensionsförmåner uppgå för närvarande till 1 807 kronor per år. En jämförelse mellan detta belopp och de i löneplanen för poststationsföreståndare angivna beloppen jämte därå för närvarande utgående rörligt tillägg och kristillägg (sammanlagt 31 procent) ger vid handen, att maxiunderstödsbeloppet endast utgör 40 resp. 44 och 47 procent av sluttönen å C-ort för poststationsföreståndare tillhörande klass 10 resp. 11 och 12, d. v. s. sådana föreståndare för vilka postarbetet kräver en arbetstid av normal omfattning.

Sveriges poststationsföreståndareförening har vid flera tillfällen framfört kritik mot den nuvarande understödsverksamheten och därvid särskilt framhållit, att de understöd, som generalpoststyrelsen beviljade inom ramen för de av Kungl. Maj:t givna bestämmelserna, vore alltför låga och icke stode i skälig proportion till lönebeloppen. Såsom en väsentlig brist har ock framhållits, att poststationsföreståndarna helt saknade familjepensionering.

Visserligen har under de senare åren ett ständigt ökat antal av de större poststationerna omändrats till postexpeditioner av klasserna 8 och 9, därvid i regel vederbörande poststationsföreståndare anställts såsom stationsmästare (lönegrad A 9 resp. A 7). Sålunda ha under åren 1944, 1945 och 1946 7 st., 17 st. resp. 49 st. poststationsföreståndare vunnit ordinarie anställning och under innevarande år ha hitintills 46 st. poststationsföreståndare befordrats till stationsmästare. Genom den alltmer ökade omändringen av poststationer till postexpeditioner ha alltså föreståndarna för de större poststationerna i viss omfattning fått bl. a. sin pensionsfråga ordnad, men givet är att denna möjlighet icke innebär någon lösning av här ifrågasvarande spörsmål för poststationsföreståndarekåren i dess helhet.

Under återopande av vad ovan anförts får generalpoststyrelsen framhålla, att styrelsen för sin del intet har att erinra mot att frågan angående den nuvarande understödsverksamhetens ersättande med en ordnad tjänste- och familjepensionering för avtalsanställda poststationsföreståndare blir föremål för en allsidig utredning.

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket i likhet med generalpoststyrelsen icke hade något att erinra mot att utredning komme till stånd beträffande de avtalsanställda poststationsföreståndarnas tjänste- och familjepensionsförhållanden.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, finnes för närvarande en särskild understödsverksamhet anordnad för poststationsföreståndare anställda medelst personligt kontrakt, i det att dylika anställningshavare vid avgång ur postverkets tjänst må av generalpoststyrelsen tilldelas årligt understöd av postverkets medel. Bestämmelser härom finnas intagna i finansdepartementets ämbetsskrivelse av den 22 december 1943 och innebära bl. a., att understödet icke i något fall må överstiga de pensionsförmåner, som vid en anställningstid av 30 år eller mera tillkomma i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) avsedd manlig arbetare (för närvarande 1 807 kronor per år). I jämförelse med de lönebelopp, som tillkomma de heltidstjänstgörande poststationsföreståndarna, framstå understödsbeloppen såsom låga, i det att maximiunderstöden endast motsvara 40, resp. 44 och 47 procent av slutlönen å C-ort för poststationsföreståndare tillhörande klass 10, resp. 11 och 12, d. v. s. sådana föreståndare, för vilka postarbetet kräver en arbetstid av normal omfattning.

Från personalhåll har i skilda sammanhang kritik riktats mot den nuvarande understödsverksamhetens utformning, varvid även påtalats avsaknaden av familjepensionsrätt för den här ifrågavarande personalen. Behovet av en ordnad tjänste- och familjepensionering på förevarande område har vitsordats av generalpoststyrelsen, som för sin del biträtt motionärernas yrkande om utredning i ämnet. Jämväl statskontoret har accepterat tanken på en dylik utredning. För egen del har utskottet icke något att erinra mot att en utredning angående de avtalsanställda poststationsföreståndarnas pensionsförhållanden kommer till stånd.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 92 och II: 165, må i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning beträffande de avtalsanställda poststationsföreståndarnas pensionsförhållanden samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må giva anledning.

Stockholm den 20 mars 1947.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Andersson i Rossvik, Sundvik, Friggeråker*, Leander, Edin, Petersson i Karlskrona, Fahlander och Grym;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Fröderberg, Sundberg, von Seth, Svensson i Alingsås*, Persson i Norrby och Sköldin*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.